

ABSTRAKT

Poznání kvality života je interdisciplinární záležitostí. Fyzické a sociální prostředí, které člověk obývá, považujeme za základní stavební kameny kvality lidského života. Klasickou geografickou otázkou je, jaký vztah mezi lidmi a prostředím vzniká. Jedním ze způsobů, jakým můžeme měřit vztah člověka a prostředí, je ptát se, jak člověk prostředí vnímá a jak je hodnotí. Vhodným nástrojem k poznání těchto souvislostí je koncept rezidenční spokojenosti. Rezidenční spokojenost se odvíjí od toho, v jakém souladu jsou potřeby a schopnosti člověka s vlastnostmi prostředí, které obývá. Tato dizertační práce se zaměřuje na pochopení významu prostoru v kontextu stáří a na jeho následnou využitelnost při výzkumech rezidenční spokojenosti stárnoucí populace. Práce přispívá k poznání vysoce společensky relevantního tématu a rozšiřuje poznatky o kvalitě obytného prostředí seniorské populace. Propojuje výzkumy geografie města a gerontologických disciplín. Výzkum rezidenční spokojenosti je řešen na pozadí urbánních procesů, které významně ovlivňují podobu současných postsocialistických měst. Obytné prostředí je v dizertační práci chápáno zároveň jako prostředek a omezení, které podstatným způsobem působí na kvalitu života stárnoucích lidí.

V úvodní části se dizertační práce věnuje zasazení zkoumané problematiky do širšího společenského kontextu. Zaměřuje se na představení procesu demografického stárnutí jak v celosvětovém a českém kontextu, tak na otázky spojené se stárnutím v městském prostředí. V práci jsou diskutovány různé pohledy na stárnutí ve městě spolu s pozitivními a negativními dopady proměny městského prostředí na kvalitu života seniorské populace. Pozornost je věnována postsocialistické urbánní transformaci a proměně demografického chování mladých lidí, které významně formují vlastnosti obytného prostředí seniorů současných střeoevropských měst. V teoretické části se práce věnuje konceptu rezidenční spokojenosti, pomocí kterého jsou hodnoceny názory starých lidí na kvalitu obytného prostředí. Teoretické rozpracování konceptu rezidenční spokojenosti je propojeno s diskusí o významu prostoru v každodenním životě stárnoucích lidí. Druhou část práce tvoří soubor sedmi odborných publikací zpracovaných většinou v širším autorském kolektivu. Kvalitě obytného prostředí seniorů se věnují tři publikace, které skrze rezidenční spokojenost hodnotí vlastnosti obytného prostředí seniorů ve třech odlišných typech městských čtvrtí. Zbylé publikace nahlíží na kvalitu obytného prostředí rozdílnými způsoby, skrze rezidenční spokojenost jako možný spouštěč rezidenční mobility, skrze hodnocení aktérů na poli sociální politiky a skrze problémy a strategie spojené s životem v periferních obcích.

Klíčová slova: geografie města – rezidenční spokojenost – senioři – kvalita obytného prostředí – transformující se obytné prostředí – Praha